

LIBRIS

We know
books

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WILMOT-BUXTON, E.M.**

**Istoria cruciadelor : războaiele sfinte care au
schimbat lumea / E.M. Wilmot-Buxton ; trad. din lb. engleză
de Gabriel Tudor. - București : Librex Publishing, 2025**

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-630-353-043-7

I. Tudor, Gabriel (trad.)

94

Editor: Ionuț Radu

Copertă: Silvia Olteanu

DTP: Alexandra Tolocenco

Corectori: Evelin Ceciu, Marian Busuioc / Corectura.ro

LIBREX PUBLISHING

Str. Episcopul Radu, nr. 30, București

redacție: 0723 193 019

comenzi@librex.ro

www.librex.ro

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin

Editurii Librex Publishing.

Copyright ©2025 Editura Librex Publishing.

E. M. WILMOT-BUXTON

ISTORIA CRUCIADELOR

RĂZBOAIELE SFINTE
CARE AU SCHIMBAT LUMEA

Traducerea din limba engleză de

Gabriel Tudor

Librex Publishing

București, 2025

CUPRINS

POVESTEA PROFETULUI MAHOMED	7
MAHOMED, CUCERITOR ÎN NUMELE ISLAMULUI	23
RĂSPÂNDIREA ISLAMULUI	33
ASCENSIUNEA CAVALERISMULUI	43
POVESTEA LUI PETRU PUSTNICUL	53
ÎMPĂRATUL ALEXIOS ȘI PRIMA CRUCIADĂ	67
ASEDIUL ANTIOHIEI	77
ORAȘUL SFÂNT ESTE CUCERIT	91
POVESTEA LUI BERNARD DE CLAIRVAUX ȘI A CRUCIADEI A DOUA	103
PIERDEREA IERUSALIMULUI	115
POVESTEA CRUCIADEI A TREIA	123
AVENTURILE LUI RICHARD ÎNIMĂ DE LEU	133
POVESTEA LUI DANDOLO, DOGELE ORB SAU CRUCIADA A PATRA – A CINCEA	157
RENUNȚAREA LA MAREA MISIUNE	175

POVEȘTEA IMPERIULUI LATIN DE LA CONSTANTINOPOL	185
CRUCIADA COPIILOR	197
POVEȘTEA ÎMPĂRATULUI FREDERIC ȘI CRUCIADA A ȘASEA	203
POVEȘTEA CRUCIADEI A ȘAPTEA	215
CRUCIADA SFÂNTULUI LUDOVIC (CRUCIADA A OPTA)	221
POVEȘTEA CĂDERII ORAȘULUI ACRA	251
POVEȘTEA CĂDERII CONSTANTINOPOLULUI	263
URMĂRILE CRUCIADELOR	275
BIBLIOGRAFIE	281
INDEX	283

CAPITOLUL I

POVEȘTEA PROFETULUI MAHOMED

Un popor sărman de păstori, rătăcind neobservat prin deșerturile Arabiei: un profet-erou trimis la ei cu un cuvânt în care puteau crede. Iată! Ce era nevăzut devine cunoscut în toată lumea, ceea ce era mărunț a crescut și a devenit măreț în întreaga lume.

CARLYLE eroul, ca profet.

Perioada de două secole care acoperă, în linii mari, războaiele din Țara Sfântă este una care suscită un larg și inepuizabil interes. Imagini cu viteji, cavaleri nobili, dușmani mărinimoși, femei neînfricate și copii plini de zel religios se succed de-a lungul acestor secole, dând naștere unui spectacol ale cărui culori și romantism nu se vor putea atenua niciodată, căci și circumstanțele în care se desfășurau toate aceste evenimente erau, fără

îndoială, unice. Cele două mari forțe religioase ale lumii, creștinismul și islamul, reprezentate de simbolurile lor, crucea și semiluna, erau în conflict, iar pentru prima dată Orientul impunător, cu aerul său misterios, avea să se găsească față în față cu Occidentul strălucitor, în care civilizația și organizarea Romei papale se impuneau, în sfârșit, asupra haosului Evului Mediu.

Mai mult, povestea cruciadelor prezintă un interes deosebit, deoarece motivul acestor războaie era dorința de a salva din mâinile necredincioșilor

Acele câmpuri sfinte

Pe care au pășit acele picioare binecuvântate

Care, cu 14 secole în urmă, au fost răstignite

Pentru mântuirea noastră, pe crucea cea amară.

Dar, pe măsură ce vom citi povestea, vom vedea că acest motiv a constituit doar o parte din adevărata forță motrice care a inspirat și a susținut războaiele din Țara Sfântă.

Chiar dacă ținuturile Palestinei și Orașul Sfânt Ierusalim nu ar fi căzut niciodată în mâinile arabilor, un astfel de război ar fi fost oricum inevitabil. Orientul bătea la porțile Occidentului în mod clar și răsunător. În cele patru secole de dinainte de Prima Cruciadă, apăruse o forță extraordinară, care amenința să domine întreaga lume occidentală. O forță de natură religioasă, care întotdeauna e mai puternică și mai eficientă decât oricare alta. Ea a fost respinsă cu mare dificultate de către lumea creștină, care a făcut acest lucru nu neapărat dintr-un motiv religios,

cât mânată de acel amestec curios de romantism și spirit aventurier, pe care îl numim cavalierism.

Așadar, să încercăm să înțelegem mai întâi cine erau acești oameni din Orient, acești mahomedani sau arabi, care au ținut Europa într-o stare de frământare continuă timp de peste cinci secole. Pentru a face acest lucru, trebuie să ne întoarcem la ultimii ani ai secolului al VI-lea după Hristos.

La aproximativ 80 de kilometri de țărmurile Mării Roșii se află orașul Mecca, unul dintre puținele orașe importante construite la marginea marelui deșert nisipos al Arabiei. De sute de ani, Mecca este locul venerat al pelerinilor, deoarece aici se află, încastrată între zidurile clădirii sacre cunoscute sub numele de Kaaba, „piatra albă pură”, despre care se spune că ar fi căzut din cer, în ziua în care Adam și Eva s-au îndepărtat, cu inima grea, de porțile paradisiului.

Arabii sau sarazinii din acele vremuri erau strâns legați de vecinii lor, evreii din Palestina, și pretindeau că descind, prin Ismael, fiul izgonit, din același strămoș – Avraam. Ei credeau în existența lui Dumnezeu și îl venerau, într-o oarecare măsură, sub numele de Allah. Venerau însă și elemente ale naturii, cum ar fi soarele, luna și stelele, pe care le considerau zeitățile lor. Se închinau în fața „pietrei albe pure” din Kaaba, care, din cauza atingerilor frecvente, era mai degrabă neagră decât albă. Ei credeau că natura întreagă – mările, râurile, munții și peșterile acesteia – e locuită de spirite bune și rele, numite djinni sau duhuri, și că acestea erau create din foc pur, și nu din lut, ca oamenii.

Se spunea că, odinioară, aceste duhuri trăiau în Ceruri, unde i se închinau Domnului Oștirilor. Însă provocate de

vicleanul Iblis și sub conducerea acestuia, ele s-au răzvrătit împotriva lui Allah, au fost alungate din cer și au coborât pe pământ, devenind uneori sursă de necazuri și supărări pentru oameni, iar alții slujitori ai acestora.

Coranul, cartea sacră a mahomedanilor, conține multe dintre legendele cu privire la aceste duhuri. Una dintre acestea povestește cum duhurile obișnuiau să rătăcescă în jurul porților raiului, spionând în taină, ciulind urechea, prinzând ici-colo frânturi din convorbirile îngerilor. Dar ceea ce reușeau să surprindă erau doar cuvinte răzlețe sau fraze fără vreo legătură între ele. Duhurile răutăcioase, sperând că aceste fragmente rupte din context vor aduce răul, le șopteau însă cu zel la urechile fiilor oamenilor. Aceștia din urmă, dornici mereu să afle tot mai multe despre Lumea Nevăzută, le-au acceptat fără ezitare și, invariabil, le-au interpretat în mod greșit. Astfel au apărut superstițiile, magia neagră, profețiile false, semnele rele și toate acele lucruri care aveau în ele un sâmbure de adevăr, dar erau interpretate și folosite greșit.

Din rândul acestui popor plin de imaginație și venerând natura s-a ridicat profetul care avea să fondeze una dintre cele mai puternice secte religioase din lume.

În anul 570 d.Hr., în orașul Mecca, o tânără femeie pe nume Amina a născut un băiețel, venit pe lume parcă pentru a-i mângâia văduvia în care se afla de câteva săptămâni, după ce soțul ei murise. Despre nașterea acestui copil, care va deveni Mahomed, s-au păstrat multe legende. Se spune că, în momentul în care a venit pe lume, el a exclamat: „Allah este mare! Nu există alt Dumnezeu în afară de Allah, iar eu sunt Profetul Său”.

De asemenea, se spune că în aceeași zi somptuosul palat regal al Persiei a fost distrus de un cutremur, în timp ce, într-o viziune, o cămilă sălbatică era răsturnată de un cal arab zvelt, iar Iblis, stăpânul duhurilor rele, era aruncat în adâncurile oceanului.

Ceea ce se știe, de fapt, despre acest eveniment este că, în a șaptea zi după naștere, pruncul a fost prezentat tribului său și a fost numit Mahomed, „Cel lăudat” – un nume ca o aluzie profetică la gloria care avea să vină.

Conform obiceiului arab, în primii cinci ani de viață, copilul a fost trimis la o mamă adoptivă, în munți, pentru a crește viguros și sănătos. La scurt timp după sfârșitul acestei perioade, mama lui a murit și copilul a ajuns în grija unchiului său, Abu Talib, un negustor bogat, care era atât de atașat și de mândru de nepotul său, încât i-a permis băiatului să-l însoțească în multe dintre lungile sale călătorii cu caravana, în Yemen sau Siria. Astfel, tânărul Mahomed a ajuns să cunoască îndeaproape tot felul de oameni, din toate categoriile sociale. Nu avea cărți, dar asculta cu interes poeziile recitate de poeți rătăcitori, în piețele din toate orașele mari. El a asimilat în scurt timp legende și superstițiile locului său natal și și-a format propria opinie despre cultul diferiților idoli, practicat de multe dintre triburile arabe. A asistat la un moment istoric de mare importanță, atunci când tribul său s-a aliat cu alte triburi, iar împreună au jurat să fie apărătorii celor slabi și răzpunătorii celor oprimați. Mai mult, deoarece casa lui se afla la Mecca, „cel mai vestit târg din întreaga Arabie”, centrul comerțului cu India, Siria, Egipt și Italia, băiatul a avut ocazia de a învăța multe lucruri despre lume, care

s-au dovedit a-i fi de mare folos mai târziu, în rolul său de călăuză a oamenilor.

A crescut ca un tânăr tăcut și gânditor, iubit și respectat de tovarășii săi, care l-au numit El Amin, „Cel Credincios”. Se remarcă și prin frumusețea sa. Ochii lui erau negri și strălucitori, avea pielea măslinie, iar între sprâncene i se accentua o venă neagră, ciudată, atunci când era cuprins de furie. Petrecea mult timp în meditație și în gândire, deoarece, ca în cazul majorității arabilor, a fost păstor ani la rând, păzindu-și turmele pe dealurile orașului său natal. În cele din urmă, la dorința unchiului său, a devenit călăreț de cămile și conducătorul caravanei unei văduve bogate, pe nume Kadija. Călătoria lungă, plină de succes, întreprinsă în Siria l-a făcut să crească în ochii văduvei Kadija pe tânărul de 25 de ani. Ea a avut senzația că alături de el se află doi îngeri, care îl protejează cu aripile lor de soarele arzător. A considerat acest lucru ca pe un semn de protecție al lui Allah asupra lui și a trimis-o pe sora sa la el, pentru a-i transmite, conform unui obicei obișnuit în Arabia, dorința de a-i fi soție.

Astfel, sărmanul călăreț de cămile a devenit soțul bogatei Kadija, iar căsătoria s-a dovedit a fi una foarte fericită. Căminul liniștit a fost binecuvântat cu șase copii, iar fiica lor cea mai mică, Fatima, avea să joace un rol important în istoria de mai târziu. La prima vedere, aceștia au fost anii unei existențe calme, aproape neclintite, pentru Mahomed. Însă, în tot acest timp, viața din adâncurile sufletești ale acestui om creștea, se adâncea, explorând noi direcții de gândire și de cercetare, pe măsură ce el medita la starea religioasă a celor de-un sânge cu el. Arabii vremurilor sale

erau un popor decăzut, degenerat, stăpânit de băutură, jocuri de noroc și patimi rele.

Ei nu stăteau deloc pe gânduri când hotărau să-și îngroape fetele de vii, după naștere, considerându-le nedemne de a fi crescute. Nu aveau idealuri eroice, iar religia lor devenea din ce în ce mai vagă și mai neclară, când nu era dedicată în întregime venerării idolilor.

Arabii aveau obiceiul de a ține în luna Ramadan un fel de Post Mare, abținându-se de la mâncare și retrăgându-se în izolare și meditație. În acea perioadă, Mahomed obișnuia să se retragă într-o peșteră, situată într-un munte lângă Mecca. Uneori, Kadija îl însoțea, iar alteori mergea singur. Acolo, în acea peșteră, a intrat odată, pe neașteptate, într-un fel de transă, în timpul căreia a avut o serie de viziuni ciudate și a rostit o mulțime de fraze profetice stranie. Apoi i-a mărturisit Kadije, care era cu el în acel moment, că făcuse Marea Descoperire. Că toți acei idoli, pietre sacre și fraze goale ale religiei nu erau nimic, absolut nimic. „Doar Unul Dumnezeu este mare și nimic altceva mareț nu există. El este Realitatea. Idolii din lemn nu sunt reali. El însă e real. El ne-a creat și ne protejează. Trebuie, așadar, să ne supunem lui Allah și să ne străduim să fim dreți.” Aceasta avea să fie ideea centrală a credinței care urma să fie cunoscută sub numele de islam.

După această revelație, Mahomed și-a continuat viața obișnuită, în meditație și gândire, pentru încă o vreme, până la aproape 40 de ani. Se poate să le fi vorbit prietenilor săi despre credința sa, însă nu a fost luat prea în serios, câștigând din partea lor mai degrabă reputația de visător. Însă în jurul anului 610, în timp ce rătăcea pe dealurile

sălbatică, a primit chemarea clară, așa cum îi era sortit să o primească sufletul lui umil și ascultător. Ațipise, când, într-o viziune, și-a auzit numele strigat de trei ori, pentru ca a treia oară să îl vadă pe îngerul Gabriel, în a cărui existență credeau atât arabii, cât și evreii, vorbindu-i și poruncindu-i:

*Vestește! În numele lui Allah!
În numele lui Allah,
Cel ce pe om l-a zămislit.*

La început, Mahomed a fost foarte tulburat de acest mesaj, pe care nu l-a înțeles clar. Se temea să nu fie sub influența magiei și era cuprins de groază la gândul că va putea cădea în ghearele duhurilor rele. A mers acasă, după care a plecat din nou pe munte, foarte tulburat, cu gândul de a-și pune capăt zilelor. Însă de fiecare dată când încerca acest lucru, ceva îl oprea, iar în timp ce zăcea pe pământ, disperat, înfășurat în mantia sa, îngerul a apărut din nou, spunând:

*O, tu, cel învăluit,
Scoală-te și propovăduiește!
Slăvește-l pe Allah!
Curăță-ți veșmintele,
Ferește-te de tot ce este rău!
Nu da bani cu camătă,
Rabdă, cu încredere în Allah.
Când trâmbița va suna, va fi vai și amar de necredincioși.*

Din acel moment, misiunea lui Mahomed a devenit clară. El trebuia să meargă și să propovăduiască în mijlocul

unei națiuni de idolatri existența unui unic Dumnezeu, singurul căruia aveau dreptul să i se închine. Nu a mai ezitat ca altădată, dar nici nu s-a grăbit să își înceapă misiunea. Locuia încă în munți, când a fost vizitat de unchiul său, Abu Talib, și de fiul cel mic al acestuia, un băiat numit Ali.

— Ce te face să rămâi aici, Mahomed? l-a întrebat Abu, nedumerit. Și ce religie profesezi acum?

Mahomed a răspuns:

— Profesez religia lui Allah, a îngerilor și a profetilor Săi, religia lui Avraam. Allah m-a însărcinat să predic această religie oamenilor și să-i îndemn să o îmbrățișeze. Nimic nu te-ar face mai demn, o, unchiule, decât să adopți adevărata credință și să mă ajuți să o răspândesc.

Dar Abu Talib a răspuns:

— Fiu al fratelui meu, nu aș putea renunța niciodată la credința părinților mei. Dar, dacă vei fi atacat, te voi apăra. Apoi, vorbind către fiul său mai mic, Ali, a continuat: „Nu ezita să urmezi orice sfat îți va da, căci Mahomed nu te va conduce niciodată pe o cale greșită”.

Primele încercări ale lui Mahomed de a-și începe opera de convertire au avut un succes modest. Proverbul „un profet nu este bine primit în patria sa” este într-un totuși nimerit aici, iar în cazul lui Mahomed sarcina acestuia a fost extrem de dificilă, din cauza faptului că Mecca nu ar mai fi fost destinația a mii de pelerini în fiecare an, dacă arabii ar fi renunțat la venerarea idolilor din Kaaba, care erau, fără a pune la socoteală „piatra albă pură” în sine, în număr de 365. În acea perioadă, întreaga bunăstare a orașului depindea de comerțul cu caravanele purtate de

acești pelerini, dar și de câștigurile obținute din furnizarea de hrană și de adăpost pentru un număr atât de mare de oameni. Mahomed a realizat acest lucru, iar în primii trei ani nu a încercat să propovăduiască public noua credință, mulțumindu-se cu convertirea a două sau trei persoane care să îi fie de ajutor pe viitor.

Soția sa credincioasă, Kadija, era alături de el trup și suflet. Ea a fost cea căreia i-a dezvăluit revelațiile primite de la înger, într-o viziune, cu privire la ritualurile specifice de urmat, la formele de rugăciune și la doctrina propriuzisă, pe care islamul, după cum era numită credința lor, le cerea de la adepții săi. Elementul esențial al acestei religii era credința în Allah, ca singurul Dumnezeu adevărat, într-o viață viitoare, de după moarte, plină de fericire sau de suferință, și în Mahomed însuși, ca profet al lui Allah, căruia erau obligați să-i dea ascultare. Credința islamică era, în fond, una practică. Pe lângă cele cinci rugăciuni zilnice, musulmanul era dator să dea milostenie, să fie corect și cinstit în cântăriri și măsurători, să spună adevărul și să respecte cu strictețe toate promisiunile făcute. De-a lungul timpului, au fost adăugate și alte reguli, minore, totul fiind adunat treptat în Coran, cartea sacră a islamului. Desigur, acest proces s-a încheiat abia după mulți ani, când Mahomed a elaborat un cod moral și social cu care spera să schimbe întreaga lume. Însă până atunci îl aștepta o grea luptă.

Unul dintre primii săi adepți a fost micul Ali, care, deși avea doar 11 ani, a devenit un tovarăș nelipsit în rătăcirile sale singuratice și a primit cu mare entuziasm învățăturile

sale. Un sclav devenit liber, alături de Abu Bekr, un om de rang înalt, plin de entuziasm pentru noua credință, au fost ceilalți convertiți ai săi. În zadar i-a chemat Mahomed pe membrii tribului său, spunându-le:

— Niciodată vreun arab nu a oferit poporului său lucruri atât de prețioase precum cele pe care vi le ofer eu acum: fericire în această viață și bucurii veșnice în cea viitoare. Allah mi-a poruncit să chem oamenii la El. Cine mi se va alătura mie în această muncă sacră și va deveni fratele meu?

Acest apel nu a avut însă niciun fel de ecou, doar vocea subțire, de copil, a micuțului Ali s-a auzit, strigând:

„Profetule al lui Allah, eu mă voi alătura ție!”

Mahomed a primit oferta acestuia cu toată seriozitatea, spunând către mulțimea adunată:

— Iată-l pe fratele meu, pe califul meu! Ascultați-l. Supuneți-vă poruncilor lui.

La scurt timp după acest apel adresat propriului său trib, printre bărbații din Mecca a luat naștere o mișcare de opoziție împotriva lui Mahomed, care a devenit atât de puternică, încât i-a determinat pe liderii tribului să meargă la Abu Talib și să-l avertizeze că, dacă nu-l va convinge pe Mahomed să înceteze și să renunțe la promovarea acestor noi doctrine, vor lua armele și le vor îndrepta împotriva lui și a susținătorilor săi. Foarte alarmat de acest protest, Abu Talib l-a implorat pe Mahomed să își țină pentru el noua sa credință. Dar Mahomed a răspuns:

— O, unchiul meu, chiar dacă soarele s-ar coborî la dreapta mea și luna la stânga, ca să lupte împotriva mea,